

Designing an Entrepreneurial Model in the Face of Restrictions and Sanctions

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Hamid Zolghadr¹

Mashallah Valikhani Dehaghani^{2*}

Ali Reza Shirvani Jozdani³

How to cite this article

Hamid Zolghadr, Mashallah Valikhani Dehaghani, Ali Reza Shirvani Jozdani, Designing an Entrepreneurial Model in the Face of Restrictions and Sanctions, *Journal of Islamic Life Style Centered on Health*, 2022:6(1): 630-645.

1. PhD student, Department of International Entrepreneurship, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Public Administration, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

3. Associate Professor, Department of Public Administration, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehagan, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: valikhani@dehaghan.ac.ir

Article History

Received: 2022/01/10

Accepted: 2022/04/11

ABSTRACT

Purpose: Entrepreneurship plays an important role in the economic development of a country. This is important in times of sanctions or natural and unnatural restrictions. Therefore, this research aims to design a suitable model with local elements and variables in Iran.

Materials and Methods: To collect and analyze the data, the qualitative method of the Foundation's data theory was used, the process of which was carried out in three stages of open, central and selective coding. After 10 interviews with experts in this field, necessary data were collected and analyzed. In this way, after the process of continuous comparison of data and three steps of coding categories, a total of 7 main categories and 15 sub-categories were identified.

Findings: The results of the research were presented in the form of a qualitative database model with the focus on "entrepreneurship under restrictions and sanctions".

Conclusion: Based on this, a model has been proposed that includes causal conditions (government support in the conditions of sanctions, including financial support and legal support), foundation or context, including (business management in the conditions of sanctions, which includes: "Financial management in the conditions embargo, supply chain management in embargo conditions, and strategic management based on opportunities and threats in embargo conditions", business benefits in embargo conditions, which include: "focusing on the needs of the country in embargo conditions and focusing on the interests of domestic customers and foreign", creativity in the conditions of sanctions includes: "creativity in creating new services and products in conditions of sanctions and creativity in identifying new markets in conditions of sanctions", focusing on business advantages in conditions of sanctions including: "identifying competitive advantages in the domestic industry and focusing on the development of competitiveness with foreign products" and finally networking in the conditions of embargo included: "consulting in business and development of social networks").

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Model, Restrictions, Sanctions

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۲۲

* نویسنده مسئول: valikhani@dehaghan.ac.ir

تحریم

مقدمه

اهمیت ایجاد اشتغال و توسعه کارآفرینی در ایجاد ثبات اقتصادی جامعه موضوعی غیرقابل انکار است، کارآفرینی موتور مولد اقتصادی در جامعه معرفی می‌شود که باید به توسعه و بهبود آن توجه ویژه کرد از این رو بسیاری از دولت‌ها این موضوع را در اولویت قرار داده و برای این موضوع برنامه‌ریزی می‌کنند. کارآفرینی در تمامی عرصه‌ها به ویژه در بازار کار، در تنظیم روابط عرضه و تقاضا و تعادل در متغیرهای اقتصادی حائز اهمیت فراوانی می‌باشد. اشتغال و توسعه کارآفرینی یکی از مشکلات فراروی هر جامعه است، لذا توجه به رفع این مشکل در رأس برنامه‌های اقتصادی دولت‌ها قرار دارد. بر این اساس، برنامه‌های کارآفرینی، اشتغال‌زایی و راه‌های کاهش بیکاری در فرآیندی کارشناسی شده که قابلیت‌های اجرایی آن نیز شناخته شده باشد، قابل عرضه خواهند بود. در این صورت توجه به موضوع کارآفرینی یکی از اساسی‌ترین مشکلات پیش روی جامعه ما می‌باشد. (۱) از طرفی دیگر تحریم از جمله عواملی است که در مباحث مربوط به کارآفرینی و توسعه کسب و کارهای کوچک حائز اهمیت فراوانی می‌باشد و می‌تواند اثرات بسیار نامطلوبی را بر مولفه‌های فضای کسب و کار و ایجاد اشتغال داشته باشد. چرا که تحریم‌ها سطح درآمد جامعه را به حد قابل توجهی تقلیل داده و زمینه‌های ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و کارآفرینی را محدود می‌کنند. (۲) تحریم‌های اقتصادی را به معنی توقف عمدی یا تهدید به توقف روابط معمول تجاری یا مالی از سوی دولت می‌دانند. می‌توان گفت تحریم‌های اقتصادی جایگزینی برای اقدامات دیپلماتیک و راه‌های نظامی است، چرا که اقدامات دیپلماتیک ممکن است اثرگذاری کافی نداشته باشد و راه‌های نظامی نیز هزینه‌های هنگفتی را به دنبال خواهد داشت. بعلاوه، ممکن است افراطی به نظر برسد و مخالفت‌هایی را نیز برانگیزد. (۳) از سوی دیگر در سال‌های اخیر با توجه به مشکلاتی که در روابط بین الملل در کشور وجود دارد شاهد تحریم‌های بین المللی اقتصادی و تجاری هستیم که این موضوع باعث شده است که توسعه کارآفرینی در کشور با مشکلاتی مواجه شود. همچنین با توجه به عنایت ویژه مقام معظم رهبری به موضوع اقتصاد مقاوتی و حمایت از تولید و کسب و کار داخلی در این صورت توسعه کارآفرینی در شرایط تحریم به عنوان یک مشکل در کشور شناسایی شده می‌باید به صورت نظام مند به آن پرداخته شود.

به طور کلی تحریم می‌تواند از طرق مختلف، معضلات اجتماعی اقتصادی فراوانی را برای جوامع به بار آورده و به عنوان مانع توسعه-ای، اشتغال را در معرض تهدید قرار دهد، که عبارتند از: کاهش کارآفرینی به واسطه کاهش رشد اقتصادی، کاهش سطح اشتغال و کارآفرینی از طریق افت سطح آموزش، کاهش توسعه مشاغل و کسب و کارهای کوچک به واسطه اختلال نظام بانکی، کاهش تزریق نقدینگی از طریق تقلیل صادرات نفتی و واردات کالاهای صنعتی. (۴) مسئله تحریم یکی از اساسی‌ترین موضوعاتی است که جای بحث دارد و نقش تعیین کننده‌ای در نظرات اندیشمندان و

حمید ذوالقدر^۱

دانشجوی دکتری، گروه کارآفرینی بین‌الملل، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران.

ماشا، اله ولیخانی دهقانی^{۲*}

استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

علیرضا شیروانی جوزدانی^۳

دانشیار، گروه مدیریت دولتی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران.

چکیده

هدف: کارآفرینی نقش مهمی در توسعه اقتصادی یک کشور دارد. این مهم در زمان تحریم یا محدودیت‌های طبیعی و غیر طبیعی جایگاه ویژه تری می‌یابد. لذا این پژوهش بر آن است تا مدلی مناسب با عناصر و متغیرهای بومی در کشور ایران را طراحی نماید. **مواد و روش‌ها:** برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها از روش کیفی نظریه داده بنیاد استفاده شد که فرایند آن در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. پس از ۱۰ مصاحبه با صاحب نظران این حوزه، داده‌های لازم گردآوری و تحلیل شد. بدین صورت که پس از طی فرایند مقایسه مستمر داده‌ها و مراحل سه گانه کدگذاری مقوله‌ها در مجموع ۷ مقوله اصلی و ۱۵ مقوله فرعی شناسایی شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش در قالب یک مدل کیفی داده بنیاد با محوریت «کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم» ارائه شد.

نتیجه گیری: بنابر این قالبی مطرح شده مشتمل بر شرایط علی (حمایت‌های دولتی در شرایط تحریم شامل حمایت‌های مالی و حمایت‌های قانونی)، بستر سازی یا زمینه‌ای مشتمل بر (مدیریت کسب و کار در شرایط تحریم که شامل: "مدیریت مالی در شرایط تحریم، مدیریت زنجیره تامین در شرایط تحریم، و مدیریت استراتژیک مبتنی بر فرصت‌ها و تهدیدها در شرایط تحریم"، "مطلوبیت-های کسب و کار در شرایط تحریم که شامل: "تمرکز نیازهای کشور در شرایط تحریم و تمرکز بر مطلوبیت‌های مشتریان داخلی و خارجی"، "خلاقیت در شرایط تحریم شامل: "خلاقیت در ایجاد خدمات و محصولات جدید در شرایط تحریم و خلاقیت در شناسایی بازارهای جدید در شرایط تحریم"، تمرکز بر مزیت‌های کسب و کار در شرایط تحریم شامل: "شناسایی مزیت‌های رقابتی در صنعت داخلی و تمرکز در توسعه توان رقابتی با محصولات خارجی" و در نهایت شبکه سازی در شرایط تحریم شامل: "مشاوره در کسب و کار و توسعه شبکه‌های اجتماعی" بود.

کلید واژگان: کارآفرینی، مدل کارآفرینی، محدودیت، تحریم

ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی، داشتن الگوی مناسب یا راهنمایی بستگان، تمایل به کارآفرینی و استقلال طلبی.

از طرفی در مدل بعدی که توسط اندرسون و همکارانش در سال ۲۰۱۸ برای موفقیت کارآفرینان ارائه شد یازده عامل استراتژی‌ها، تعهد تیم مرکزی، تجربه تیم مرکزی، استراتژی بازاریابی، شبکه کارآفرینان، سرمایه‌ها، سازماندهی، ارائه راه حل‌های کامل، توسعه محصول، مدیریت، ارتباط با مشتریان به عنوان عوامل اصلی موفقیت یک کسب و کار معرفی شدند. این مدل که در شکل زیر نشان داده شده است عوامل محیطی، ایده‌ها و راه‌کارهای اولیه را نیز در این موفقیت سهم می‌داند. (۱۱).

سانگ و همکارانش در سال ۲۰۱۸ مدلی ارائه کردند و عواملی چون منابع کارآفرینی، سازماندهی و استراتژی، تیم کارآفرینی و فرصت‌های کارآفرینی را به عنوان عوامل تاثیر گذار بر عملکرد کسب و کارهای کوچک معرفی نمودند. (۱۲). همچنین در مدلی که توسط مرالی و همکارانش به منظور ارزیابی تاثیر مهارت‌های کارآفرینان بر عملکرد کسب و کار در سال ۲۰۱۹ ارائه شد سه عامل مقدار فروش، نرخ رشد فروش و ماندگاری سود به عنوان شاخص های اندازه گیری عملکرد کسب و کار معرفی شد. (۱۳). سانگ و همکارانش در سال ۲۰۱۸ از سه عامل اصلی گرایش های بازار، تیم کارآفرینی و منابع به عنوان عوامل اثر گذار بر عملکرد کسب و کار های کوچک یاد می کنند. (۱۲) همچنین هیسریچ و همکارانش در مطالعه‌ای که بر روی عملکرد کسب و کار در بین زنان کارآفرین انجام دادند شش عامل اساسی نظریه‌های یادگیری اجتماعی (الگوی نقش)، سرمایه انسانی، اهداف و انگیزه‌ها، شبکه‌ها، شرایط ویژه و عوامل محیطی را به عنوان عوامل موثر بر عملکرد کسب و کار زنان کارآفرین معرفی نمودند (۱۴).

در مدل ارائه شده توسط کارلاکس و همکارانش اثر دو عامل اصلی محیط خارجی و مزیت‌های رقابتی بر روی عملکرد شرکت بررسی می‌شود و عامل کانال‌های ارتباطی به عنوان عامل هماهنگ کننده و ارتباط دهنده محیط خارجی و مزیت‌های رقابتی معرفی می‌شود و بیان می‌دارد که هر دو عامل اصلی به صورت مستقیم بر عملکرد شرکت تاثیر گذار بوده و زمانی این تاثیر بیشتر نمایان خواهد بود که کانال‌های ارتباطی به صورت فعال ارتباط دو عامل را برقرار نمایند (۱۵).

تحریم

پرداختن به موضوع تحریم یکی از اساسی‌ترین مسائلی است که می‌توان در مدیریت به آن پرداخت و همچنین در این رابطه مسئله مهمی که جای بحث دارد مسئله راه‌کارهای کارآفرینی است. پرداختن به این موضوع می‌تواند راهبردهای آموزشی غیرقابل وصفی را در اختیار پژوهش‌گران قرار دهد. یکی از مهم‌ترین مسائل پیرامون تحریم مسئله راه‌کارهای کارآفرینی است که می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای را در رابطه با نتایج پژوهش‌های پژوهش‌گران مدیریت ایفا نماید. پژوهش‌گران مدیریت بر این باورند که در رابطه با تحریم می‌توان پژوهش‌های علمی و مسائل پرمغز و پرمحتوایی را ارائه نمود که یکی از مهم‌ترین این وجوه قابل پژوهش

پژوهش‌گران رشته مدیریت دارد. آنچه حائز اهمیت است پرداختن به مسئله تحریم و همچنین موضوعاتی چون راه‌کارهای کارآفرینی می‌تواند افق‌های تازه‌ای را در عرضه مدیریت در پیشروی اندیشمندان باز کند. بنابراین نیاز است که به مسئله تحریم و راه‌کارهای کارآفرینی به صورت گسترده‌تری پرداخته شود و این موضوع به مسائل پیشرو و چشم اندازهای پژوهشی آتی بسط داده شود. (۵) یکی از مؤثرترین راه‌کارهای رویارویی با چالش‌های کنونی، بهره‌گیری از نیروهای کارآفرین و کارآفرینی است (۶) در این صورت با توجه به اهمیت و ضرورت موضوع کارآفرینی و توسعه آن در کشور و با توجه به شرایط ویژه کشور که در شرایط تحریم قرار دارد. توسعه کارآفرینی در شرایط تحریم اجتناب ناپذیر بوده و نیازمند توجه ویژه می‌باشد. از این رو در پژوهش حاضر با توجه به تکیه بر روش‌های نظام‌مند پژوهشی به ارائه الگوی کارآفرینی در شرایط تحریم و محدودیت خواهیم پرداخت. بنابراین سوال اساسی در پژوهش حاضر این است که شاخص‌های موثر در توسعه کسب و کار و کارآفرینی در شرایط تحریم در قالب یک مدل منسجم چیست؟ و این مدل چگونه خواهد بود؟

چارچوب ادبیات نظری

محیط امروزی، امواج تازه‌ای از تغییر را با خود به همراه آورده است. محیط پیرامون سازمان‌ها نسبت به قبل پویاتر شده است و باعث شده که سازمان‌ها در پی یافتن پاسخی برای این پویایی باشند تا موفقیت و عملکرد بالاتر را برای خود رقم بزنند. بنابراین کارآفرینی نقش قابل ملاحظه‌ای در محیط امروزه دارد. (۷).

کارآفرینی و مدل‌های کارآفرینی

مفهوم کارآفرینی ریشه در تفکر، زیر بنای فکری، سطح تجزیه و تحلیل و زاویه دید افراد مختلف از ابعاد مکاتب اقتصادی، جامعه شناسی، روانشناسی، جمعیت شناسی و اندیشمندان مدیریت و غیره دارد. (۸). بیشتر محققان کارآفرینی معتقدند سازمان‌ها با یک گرایش کارآفرینانه قوی به صورت کارآمدتر به اهداف خود دست می‌یابند. (۹) «جان تامپسون» معتقد است که انجام فعالیت‌های کارآفرینانه نیازی فراگیر و ضروری برای تمامی سازمانها (دولتی، خصوصی، داوطلبانه، و غیره) با هر اندازه (بزرگ، متوسط، کوچک) است (۱۰).

در مدل موفقیت کارآفرینان که توسط کارپاک و تاپکو در سال ۲۰۱۰ ارائه شد پنج عامل اصلی محیط داخلی، محیط خارجی، عوامل مربوط به مالک، پشتیبانی و تجربیات شرکت به عنوان عوامل تاثیر گذار بر موفقیت یک کسب و کار کوچک معرفی شدند همچنین در این مدل که در شکل زیر نمایش داده شده است پنج عامل میزان فروش، هزینه محصول، کیفیت محصول، جریان نقدینگی و دوام و ماندگاری بنگاه پس از تاسیس برای اندازه گیری میزان موفقیت پیشنهاد شده است. کارپاک و تاپکو در مدل خود عواملی همچون: تسهیلات مناسب در کشور، قوانین و سیاست‌ها، وضعیت صنعت، تولید ناخالص ملی، رقابت شدید در صنعت، تامین مواد اولیه صنایع دیگر از سوی بنگاه‌های کوچک، وجود نیروی کار مناسب، شبکه کارآفرینان، توانایی اداره و مسئولیت پذیری،

1-Timmons

که شانس ایجاد یک تغییر نتیجه بخش و موثر را افزایش دهد. تئوری محدودیت‌ها معتقد است که هر سیستم لاقط دارای یک محدودیت است و وجود محدودیت‌ها نشان دهنده پتانسیل برای رشد و انجام تغییرات نتیجه بخش است. محدودیت‌ها در میزان عملکرد دارای نقش اساسی هستند. محدودیت عبارت است از هر عاملی که بازده سیستم را در ارتباط با هدف یا مقصود از پیش تعیین شده محدود می‌کند، در سازمان‌ها و کارخانجات محدودیت را با نام آشنای گلوگاه می‌شناسند، منبع گلوگاهی منبعی است که ظرفیتش کمتر یا مساوی تقاضای مورد انتظار برای آن است، اما گلوگاه‌های تولیدی تنها محدودیت‌های سازمان نیستند. محدودیت‌ها را می‌توان به شکل زیر تقسیم بندی کرد: محدودیت‌های منابع داخلی، محدودیت‌های فروش و بازاریابی، محدودیت‌های خط مشی و سیاست گذاری. از دو مورد اول تحت عنوان محدودیت‌های فیزیکی و از مورد سوم تحت عنوان محدودیت‌های خط‌مشی و مدیریتی نام برده می‌شود. شناخت و برطرف کردن محدودیت‌های فیزیکی آسان‌تر از محدودیت‌های سیاست گذاری مدیریتی است. تئوری محدودیت‌ها دارای نگرش سیستمی است و به دنبال دستیابی به هدف یا اهداف سیستم است، سیستم مجموعه‌ای از اجزای به هم پیوسته است، بنابراین، محدودیت سیستم ضعیف‌ترین جزء آن است. مفهوم دیگری که باید آن را بیان کرد، مفهوم هدف یا اهداف سیستم است. واژه هدف و شروط لازم و کافی برای تحقق هدف در کنار یکدیگر معنا دارند. (۱۶) از آنجایی که رویکرد تئوری محدودیت‌ها رویکرد مالی و پول سازی است. سه شاخص اصلی و استراتژیک ارزیابی موفقیت سازمان عبارتند از، سود خالص، نرخ بازگشت سرمایه و جریان نقدی که لازم است همیشه با هم مدنظر باشند و شاخص‌های جدید مورد نظر تئوری محدودیت‌ها، برای میزان کارایی شاخص‌های مطرح شده به کار گرفته می‌شود. در این صورت با توجه به ماهیت تحریم‌ها و کارآفرینی در شرایط تحریم در این پژوهش مدل ارائه شده بر مبنای تئوری محدودیت و تحریم ارائه می‌شود چرا که کارآفرینی و تئوری محدودیت هر دو با هدف افزایش درآمد و کارایی کسب و کار تحلیل می‌شوند. و این تئوری محدودیت‌های کسب و کار را تحلیل می‌کند. روستا در مطالعه خود به بررسی مدیریت در محدودیت پرداخت. وی مقاله خود را بر اساس تئوری محدودیت ارائه داد و بیان کرد برای اداره سازمان در محدودیت به ویژه در شرایط تحریم مدیریت در محدودیت، خلاقیت در محدودیت، مزیت در محدودیت و مطلوبیت در محدودیت می‌باید مورد توجه قرار گیرد و ساز و کارهای هر یک از این مفاهیم باید تعریف و تحلیل شود. وی مدل مدیریت در محدودیت را به صورت زیر ارائه کرده است.

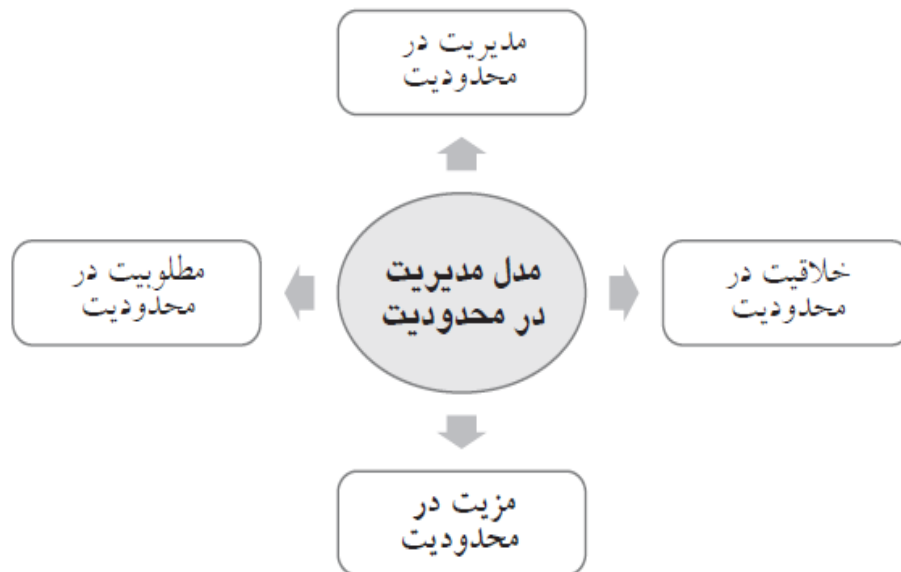
مدیریت است. . تحریم‌های اقتصادی به معنی تدابیر قهرآمیز اقتصادی علیه یک یا چند کشور برای ایجاد تغییر در سیاست‌های آن کشور است یا دست کم بازگوکننده نظر کشوری درباره این سیاست‌هاست. تحریم‌های اقتصادی را به معنی توقف عمدی یا تهدید به توقف روابط معمول تجاری یا مالی از سوی دولت می‌دانند. می‌توان گفت تحریم‌های اقتصادی جایگزینی برای اقدامات دیپلماتیک و راه‌حل‌های نظامی است، چرا که اقدامات دیپلماتیک ممکن است اثرگذاری کافی نداشته باشد و راه‌حل‌های نظامی نیز هزینه‌های هنگفتی را به دنبال خواهد داشت. بعلاوه، ممکن است افراطی به نظر برسد و مخالفت‌هایی را نیز برانگیزد. به طور کلی، تحریم‌های بین‌المللی سه کارکرد دیپلماتیک دارد و به صورت پیام به مخاطبان ارسال می‌شود که عبارتند از: اعلان نگرانی جامعه بین‌المللی نسبت به درخطر افتادن وضع موجود و تداوم این رفتار، تأکید بر اینکه رفتار دولت هدف برای جامعه بین‌المللی غیرقابل قبول است و هشدار درباره اینکه عدم توجه به نگرانی بین‌المللی، توسل به زور را در پی دارد. تحریم‌های اقتصادی از زوایای مختلفی در خور بررسی است.

تحریم‌ها از جهت منشأ تحریم نیز به سه دسته تقسیم می‌شود: دسته اول تحریم‌های یک جانبه است که به صورت یک جانبه از طرف کشور تحریم کننده اعمال می‌شود، دسته دوم تحریم‌های چندجانبه نام دارد که از سوی چند کشور علیه کشور هدف صورت می‌گیرد و دسته سوم تحریم‌های جامع(فراگیر) است که توسط شورای امنیت و از طرف سازمان ملل صورت می‌پذیرد و همه کشورها در آن درگیر خواهند شد.

شیوه اعمال تنبیه‌های اقتصادی به سه روش بایکوت، توقیف و مالی انجام می‌پذیرد. بایکوت، در واقع به ممنوعیت واردات یک یا چند کالا از کشور هدف اطلاق می‌شود. این نوع تحریم تقاضا برای کالاهای مهم صادراتی کشور هدف را کاهش می‌دهد و در نتیجه به کاهش درآمد ارزی و کاهش توانایی کشور هدف برای خرید کالاهای اساسی مورد نیاز منجر می‌شود. شیوه تحریم از طریق توقیف، صادرات کالاهای مهم به کشور هدف را تحریم می‌کند. در نهایت، تحریم مالی، وام دهی یا سرمایه گذاری در کشور هدف را تعلیق یا محدود می‌کند. همچنین، کشورهای تحریم کننده محدودیت‌های مضاعفی را بر پرداخت‌های بین‌المللی کشور هدف، برای اعمال فشار بیشتر، انجام می‌دهند، نظیر مسدود کردن دارایی‌های خارجی احتمال موفقیت تحریم‌های اعمالی که تابعی است از ویژگی‌های اقتصادی و مالی کشور هدف، سطح روابط آن با تحریم کنندگان، همچنین شرایط اقتصاد کلان بین‌المللی.

محدودیت

تئوری محدودیت‌ها را می‌توان نگرش سیستماتیک نوین در فرایند تفکر نامید. تئوری محدودیت‌ها و مدیریت محدودیت‌ها قصد دارد

شکل ۱: مدیریت در محدودیت

مزیت رقابتی تقریباً پویا و پایداری به دست آید و از همین نقطه است که ارتباط آن با اقتصاد مقاومتی آشکار می‌شود چون این نوع اقتصاد نیز پافشاری زیادی روی مزیت‌های تولید داخل دارد (۱۷) انجام پژوهش‌های مختلف در حوزه نوظهور کارآفرینی در اقتصاد مقاومتی ضروری است. کارآفرینی در اقتصاد مقاومتی برای کشوری که خواهان رشد و مزیت رقابتی بوده و به دنبال خنثی نمودن تحریم‌ها می‌باشد، بسیار ضروری است. در شرایط تحریم و تهدید کنونی؛ کارآفرینی‌دانان کارآفرینی در اقتصاد مقاومتی را به عنوان یک راه کار واقعی می‌دانند. خروجی کارآفرینی، خلق ارزش است. (۱۸)

پیشینه پژوهش

در خصوص موضوع پژوهش مطالعات پراکنده‌ای صورت گرفته و عمدتاً محدودیت در مدیریت را بررسی نموده‌اند. در جدول زیر پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی ارائه شده است:

کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم ذبیحی و حیدری در مقاله «بررسی رابطه بین کارآفرینی و توانمندسازی کارکنان در شرایط اقتصاد مقاومتی» نتیجه گرفته‌اند یکی از راه‌کارها برای مقابله با چالش‌ها، محدودیت‌ها و تحریم‌ها، توجه و گرایش به سمت کارآفرینی است. امروزه در کشورهای در حال توسعه، فعالیت‌های کارآفرین محور به عنوان ابزار کلیدی و اساسی جهت تغییر ساختار جامعه می‌باشد. اما این نکته پذیرفته شده است که یک ایده کارآفرین محور، در چنین جوامعی بدون در نظر گرفتن همه جوانب، محکوم به شکست است زیرا عوامل بسیار متعدد و متنوعی در موفقیت یا عدم موفقیت کارآفرینان تأثیرگذار هستند.

کارآفرینی در اقتصاد مقاومتی (تحریم و محدودیت)؛ مهم‌ترین عاملی است که می‌تواند اقتصاد کشور را با حفظ خودکفایی به توسعه‌ای درون‌زا و برون‌نگر برساند کارآفرینی کمک می‌کند

ردیف	عنوان	نتایج
۱	تأثیر تحریم بر وضعیت اشتغال زنان در ایران	تحریم‌ها می‌توانند به شدت زمینه‌های کاهش استخدام نیروی کار زنان را فراهم ساخته و نرخ اشتغال این نیروهای فعال اقتصادی را به حد قابل توجهی تقلیل دهند. همچنین آنان نشان دادند شاخص‌های تحریم، اندازه دولت و تورم تأثیر منفی بر اشتغال زنان دارند، ولی تأثیر شاخص‌های جهانی شدن و تسهیلات بانکی بر اشتغال زنان مثبت است.
۲	ارائه الگوی مدیریت چالش‌های سیستم بانکی جمهوری اسلامی ایران در شرایط تحریم	آنان الگوی فرآیند خود را با تکیه بر روش دلفی ارائه نموده و بیان داشتند ورودی‌های مدل شناسایی نقاط ضعف داخلی مورد هدف تحریم، شناسایی فرآیند اجرایی تحریم، و شناسایی نقاط آسیب‌پذیر تحریم‌کنندگان است و در نتیجه راهکارهای اجرایی اقتصاد مقاومتی، ارائه شیوه‌های نوین و کارآمد جدید و راهکارهایی برای تضعیف تحریم است.
۳	تحلیل عوامل تاثیرگذاری تحریم‌های اقتصادی بر ایران و راهکارهای مقابله با آن	آنان نشان دادند کاهش وابستگی به تولیدات خارجی، کنترل تعاملات بین‌المللی، پیگیری رهیافت‌های مقاومتی

، شناسایی نقاط آسیب پذیر و رفع آسیب، مدیریت افکار عمومی و حمایت از اقبال آسیب پذیر استراتژی های مقابله با تحریم می باشد.

با استفاده از روش دلفی با تکیه بر نظرات کارشناسان به شناسایی ۱۳ عامل موثر بر عملکرد شرکت های دانش بنیان پرداختند آنان نشان دادند سه عامل اصلی اثرات مثبت، اثرات منفی غیر مستقیم و اثرات منفی مستقیم می تواند ماحصل تحریم ها باشد.

۴ اثرات تحریم های اقتصادی بر عملکرد شرکت های دانش بنیان کشور

آنان هفت عامل به عنوان شاخص های اثر گذار و هشت عامل هم بعنوان شاخص های اثرپذیر معرفی کردند. ترتیب آسیب های اثرگذار و ریشه ای عبارت از افزایش نرخ ارز، اختلال در گشایش اعتبار، ایجاد مشکل در تامین منابع ارزی، دشواری انجام سفرهای تجاری، افزایش مخاطره در خصوص منابع بانک، افزایش هزینه و زمان مرادوات و معاملات و کاهش اعتماد عمومی به نظام بانکی می باشد.

۵ آسیب شناسی تحریم نظام بانکی با استفاده از تکنیک دی مثل فازی

وی نشان داد تحریم ها بر سیاست های دفاع ملی، سیاست گذاری صنعتی، سیاست های ارتباطی و سیاست گذاری های خارجی تاثیر داشته و این موضوعات همپوشانی زیادی با نظام ملی نوآوری و کارآفرینی در ایران دارند. در این صورت با تحلیل صحیح محیط می توان به بهبود نوآوری در کشور با تکیه بر سیاست های موجود کمک نمود.

۶ ارائه چارچوبی برای ارزیابی راهبردهای مقابله با تحریم از منظر نظام ملی نوآوری

برای اداره سازمان در محدودیت به ویژه در شرایط تحریم، مدیریت در محدودیت، خلاقیت در محدودیت، مزیت در محدودیت و مطلوبیت در محدودیت می باید مورد توجه قرار گیرد و ساز و کار های هر یک از این مفاهیم باید تعریف و تحلیل شود.

۷ مدیریت در محدودیت

آنان نشان دادند یادگیری و آگاهی از دلایل شکست کارآفرینان می تواند به کاهش شکست در سایر کارآفرینان منجر شود و این موضوع باعث می شود تا هزینه های اجتماعی، هزینه های اقتصادی، هزینه های روانی سایر کارآفرینان کاهش یابد بنابراین ارائه مدل کارآفرینی برای کاهش ریسک سایر کارآفرینان ضروری به نظر می رسد.

۱ ررسی دلایل شکست کارآفرینان در کسب و کار های کوچک

وی به مقایسه تهدید به ایجاد تحریم و اعمال تحریم پرداخت. وی بیان می کند اعمال تحریم باعث کاهش جریان کالا و خدمات بین فرستنده و گیرنده می شود و این در حالی است که تهدید به تحریم باعث افزایش حجم مبادلات تا قبل از اعمال تحریم می شود و این به این دلیل است که فرستنده و گیرنده در تلاشند تا ضرر های ناشی از اعمال تحریم را تا قبل از تحریم حداقل سازند.

۲ تحریم های اقتصادی و تجارت بین الملل

وی نشان داد محدودیت ها و موانع کارآفرینی بر اساس نظر سنجی شامل عواملی چون مشکلات مالی، مدیریت عملیات،

۳ موانع قانونی کارآفرینی و محدودیت های کارآفرینی در دولت

ضعف در بازار، هزینه ها، فرآیند های دولتی، نیروی کار و شرایط رقبا می باشد. آنان نشان دادند در بین این مشکلات، مشکلات دولت و هزینه مهمترین مشکلات پیش روی کارآفرینان می باشد.

محدودیت ها و عدم قطعیت ها در فعالیت های کارآفرینانه مرتبط با اجتماع، اقتصاد، هزینه های بنگاه و سایر بنگاه های اقتصادی است. همچنین نشان دادند هنجار های اجتماعی، ساختارهای موسسات و سازمان ها، جهت گیری های دولتی و چگونگی تخصیص منابع از سوی دولت می تواند بر شکل گیری کارآفرینی در شرایط محدودیت تاثیر داشته باشد.

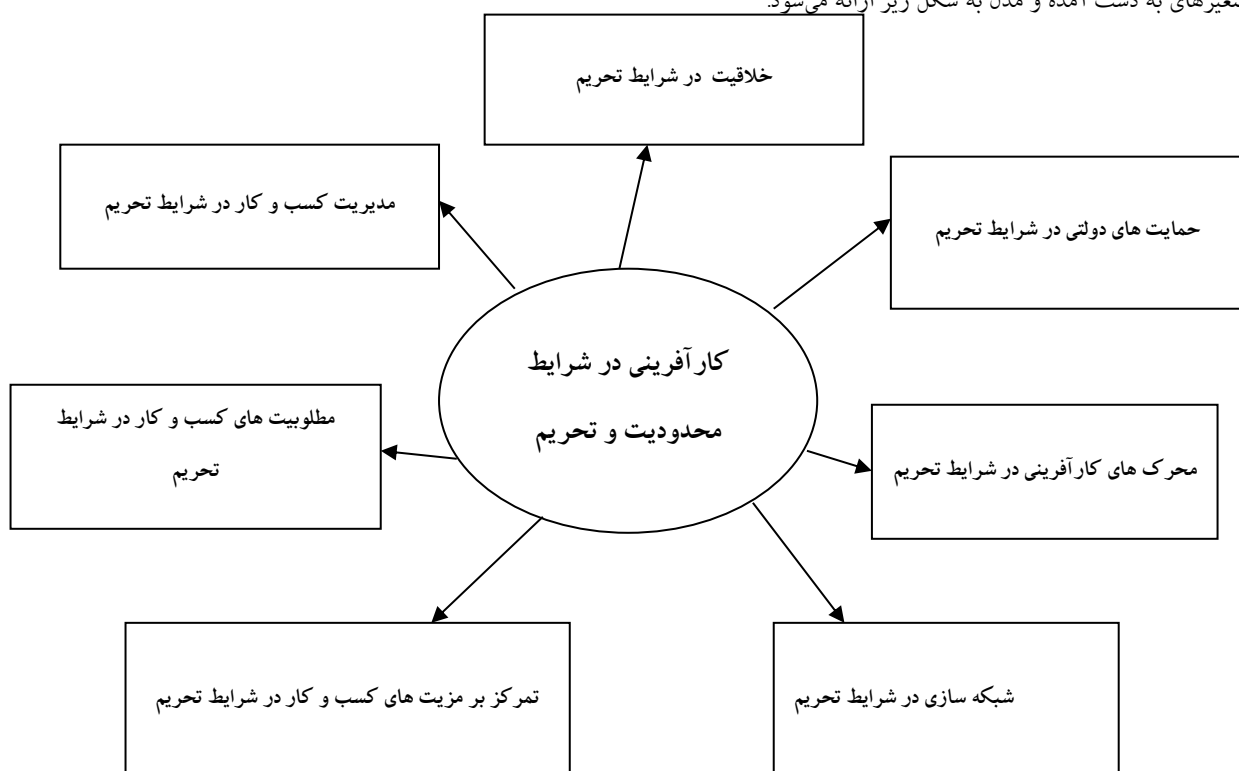
۴ بررسی تئوری کارآفرینی در شرایط عدم اطمینان در محیط و محدودیت

آنان نشان دادند عملکرد دولت در سیاست های خارجی، حق مالکیت معنی و حمایت از حقوق سرمایه گذار، قوانین مالیاتی کشور، قوانین ثبت شرکت ها در یک کشور می تواند عوامل موثر بر توسعه اقتصاد آزاد در یک کشور و توسعه کارآفرینی شود.

۵ تاثیر اقتصاد آزاد بر شناسایی فرصت و بهبود کارآفرینی در کشور ها

مدل مفهومی پژوهش

با عنایت به موارد مطرح شده در ادبیات نظری و پیشینه پژوهش متغیرهای به دست آمده و مدل به شکل زیر ارائه می شود.

از نظر هدف یک پژوهش کاربردی توسعه ای می باشد. همچنین از نظر روش با توجه به سوالات پژوهش، از نوع پژوهش کیفی است. از آنجایی که ارائه یک مدل کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم یک موضوع تقریباً جدید می باشد برای کشف علل و پیامدهای آن از رویکرد روش تحقیق کیفی «نظریه داده بنیاد» با رهیافت نظام مند اشتراوس و کوربین استفاده شده است. روش

مواد و روش ها

هدف این پژوهش ارائه مدل کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم در ایران است و نتایج این تحقیق می تواند برای سیاست گذاران حوزه صنعت و کارآفرینی کاربردی باشد. در این صورت پژوهش حاضر از نظر هدف با توجه به کاربرد این مدل در سازمان

برای جامعه و نمونه آماری تحقیق از افرادی استفاده گردیده که در شرایط محدودیت و تحریم کارآفرینی داشته‌اند. لذا در پژوهش حاضر از نمونه گیری غیر احتمالی استفاده شده و از طریق نمونه گیری قضاوتی (نمونه گیری هدف) انجام می‌پذیرد. در این صورت تعداد ۱۰ نفر شامل اساتید، صاحب‌نظران حوزه کارآفرینی و تعدادی از کارآفرینان در سال‌های تحریم انتخاب شدند. این افراد شامل شش استاد، دو صاحب‌نظر در زمینه کارآفرینی و دو کارآفرین می‌باشد. از آنجایی که در بحث پژوهش‌های کیفی، پژوهش‌گران کیفی به طور نظری به نمونه‌گیری می‌پردازند. این امر بدان معنی است که در این پژوهش، در مرحله اول که مصاحبه با خبرگان این حوزه می‌باشد، نمونه‌گیری به شکلی هدفمند صورت می‌گیرد و مصاحبه شونده‌گان به صورت موردی انتخاب می‌شوند که اغلب با توصیه نفرات قبلی این امر ادامه می‌یابد و تمرکز آن بر تدوین نظریه می‌باشد.

جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد به روش‌های مختلفی انجام می‌شود. داده‌های جمع‌آوری شده به صورت‌های مختلفی از داده‌های کیفی می‌باشد نظیر مشاهدات، مصاحبه‌ها، بررسی اسناد و مدارک، خاطرات پاسخ‌دهندگان، همراهی و مشارکت و شخص خود پژوهشگر می‌باشد (کریسول: ۲۰۰۵) در این پژوهش مهم‌ترین ابزار گردآوری اطلاعات استفاده از مصاحبه می‌باشد.

یافته‌ها

با تکیه بر آمار توصیفی به توصیف ویژگی‌های مرتبط با ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه پرداخته شده است. نتایج این بررسی در ذیل به صورت خلاصه بیان شده است:

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه کیفی				متغیر
زن	مرد			جنسیت
۲۰٪	۸۰٪			
دکتری	فوق لیسانس	لیسانس	زیر لیسانس	تحصیلات
۷۰٪	۲۰٪	۱۰٪	-	
خبرگان دانشگاهی		کارآفرینان و خیرگان کارآفرینی		گروه خبرگان
۶۰٪		۴۰٪		

گرفته شد. به این منظور پژوهشگر ابتدا متن مصاحبه را بر اساس موضوعات مطرح شده مورد بررسی قرار داد. در این مرحله، جمله یا جملات متوالی که به مضمون واحدی اشاره داشتند، در کنار یکدیگر و در یک عبارت قرار داده شد. سپس کلیه عبارات شناسایی شده هر یک از خبرگان مبنای دسته بندی قرار گرفتند. به طور کلی تحلیل‌های انجام شده در قالب مفاهیم زیر کد گذاری شده است.

تحقیق کیفی از نظر ماهیت پژوهش حاضر از نوع تحقیقات اکتشافی است. در این نوع پژوهش‌ها، آزمون فرضیه وجود ندارد و به جای آن، هدف جمع‌آوری ایده‌ها و الگوها برای فهمیدن درک عمیق از موضوع است (۱۹). برای این منظور از رویکرد تحقیق کیفی استفاده می‌گردد که در حقیقت ترکیب روش‌ها، رویکردها و فنون پژوهش کیفی در یک پژوهش است و هدف از آن، فائق آمدن بر سوگیری ذاتی و نقایص موجود در هر یک از روش‌های تحقیق می‌باشد.

در روش داده‌بنیاد برای تحلیل داده‌های کیفی از فرایند سه مرحله ای کدگذاری استفاده می‌شود. اولین مرحله کدگذاری باز می‌باشد. در این قسمت با تحلیل دقیق اطلاعات و داده‌های مصاحبه نام گذاری و طبقه بندی داده‌ها صورت می‌گیرد و برچسب گذاری می‌شود. از کدگذاری باز شناخت دقیق مفاهیم و در نتیجه مقوله‌ها صورت می‌گیرد. هنگام طبقه‌بندی مفاهیم در هر مقوله، باید مفاهیم یک به یک بعد از تفکیک برچسب گذاری شود و داده‌های خام از طریق بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها، مفهوم سازی شوند. سپس از طریق کدگذاری محوری مقوله‌ها به یکدیگر متصل می‌شوند. در پایان پس از اینکه از طریق کدگذاری باز و کدگذاری محوری ارتباط بین مقوله‌ها معین شد، از طریق کدگذاری انتخابی مقوله‌های اصلی، مقوله‌های فرعی و ارتباط بین آنها تعیین می‌شود تا در نهایت مدل نظری پژوهش بدست آید از آنجایی که این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. در پی کشف مولفه‌ها و جنبه‌های مدل کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم می‌باشد و از این رو پرسش‌هایی برای این امر مطرح است سوال اول: مولفه‌های موثر در مدل کارآفرینی چیست؟ و سوال دوم: مدل کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم چگونه است؟ برای کشف این مقوله‌ها و به دست آمدن نظریه که جنبه‌های مختلف پژوهش حاضر را مورد بررسی قرار دهد از رویکرد استراوس و کوربین استفاده شده است.

در تحلیل محتوای داد‌های مذکور از رویکرد تحلیل محتوای استقرایی استفاده شده است. به این ترتیب پژوهشگر ضمن در نظر داشتن عوامل شناسایی شده در ادبیات تحقیق، عبارات اظهار شده توسط مصاحبه شونده‌گان را به روش استقرایی کدگذاری می‌کند. در این مرحله امکان دارد تا بر مبنای تحلیل‌های انجام گرفته بر روی مصاحبه‌ها برخی از عوامل شناسایی شده در ادبیات تحقیق، تغییر یافته یا حذف شوند. با توجه به ماهیت اطلاعات مورد نیاز، در این تحقیق، "مضمون" به عنوان واحد تحلیل در نظر

جدول ۳ کد گذاری مصاحبه کنندگان

شماره مصاحبه کننده	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
کد مصاحبه کننده	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J

به طور کلی پس از کد گذاری مقوله ها در مجموع ۷ مقوله اصلی و ۱۵ مقوله فرعی شناسایی شد که این مقوله ها به صورت زیر دسته بندی شده اند.

جدول ۴ عبارت های کلامی

مقوله های اصلی	مقوله های فرعی	عبارت های بیانی منتخب مصاحبه شوندگان
خلاقیت در شرایط تحریم	خلاقیت در ایجاد خدمات و محصولات جدید در شرایط تحریم	طراحی محصولات و خدمات جدید باید با تکیه بر ایده های جدید باشد. تحریم ها خلاقیت ها را شکوفا کرده است و محصولات و خدمات خلاقانه ایجاد کرده است.
خلاقیت در شرایط تحریم	خلاقیت در شناسایی بازار های جدید در شرایط تحریم	تحریم های بازار های جدید ایجاد کرده است که باید با خلاقیت آن ها شناسایی کرد. شنایابی بازار های جدید هنر یک کارآفرین در کسب و کار خلاقانه خود است.
حمایت های دولتی در شرایط تحریم	حمایت های مالی	دولت می باید وام های حمایتی با بهره های منطقی ارائه دهد. صندوق حمایت های مالی برای کارآفرینان ایجاد شود. ساز و کار مناسب اجرایی در ارائه کمک های مالی به کارآفرینان ایجاد شود.
حمایت های دولتی در شرایط تحریم	حمایت های قانونی	معافیت های مالیاتی برای کار آفرینان به صورت نظامند ایجاد شود. مسیر صدور برخی مجوز های قانونی کوتاه شود. قوانین حمایتی برای کارآفرینان با الگو برداری از سایر کشور ها و با مطالعه مشکلات کارآفرینان تصویب شود.
محرك های کارآفرینی در شرایط تحریم	محرك های رقابتی	ایجاد حس رقابت در تولید در بین کارآفرینان. تقویت روحیه رقابت پذیری خود یک محرك در توسعه کسب و کار است.
محرك های کارآفرینی در شرایط تحریم	محرك های فرهنگی	توسعه فرهنگ کارآفرینی در کشور. ارائه آموزش های کاربردی به کارآفرینان با توجه به شرایط تحریم. توسعه فرهنگ کسب درآمد از طریق ایجاد کسب و کار.
شبکه سازی در شرایط تحریم	مشاوره در کسب و کار	ارائه خدمات مشاوره در توسعه کسب و کار به کارآفرینان.

<p>ارائه یک برنامه راهبردی در ایجاد و توسعه کسب و کار به کارآفرینان از طریق سازمان های ذی ربط.</p>	<p>توسعه شبکه های اجتماعی</p>	<p>تمرکز بر مزیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>ایجاد یک شبکه ارتباطی منسجم بین کارآفرینان به منظور تبادل اطلاعات. ایجاد یک پایگاه اطلاع رسانی کارآفرینی متمرکز در کشور.</p>	<p>شناسایی مزیت های رقابتی در صنعت داخلی</p>	<p>تمرکز بر مزیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>مزیت های زیادی در کشور وجود دارد که در شرایط تحریم می تواند درآمد زایی کند تنها نیاز به شناسایی و مدیریت دارد. نیروی انسانی خلاق و با مهارت بالا مزیت رقابتی کشور در شرایط تحریم است. جوانان ایرانی با یک مدیریت صحیح می توانند همه چیز تولید کنند و این را ثابت کرده اند.</p>	<p>تمرکز در توسعه توان رقابتی با محصولات خارجی</p>	<p>تمرکز بر مزیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>استفاده از مهندسی معکوس در تولید محصولات و بهبود توان رقابتی محصولات داخلی. ایجاد نگرش مزیت رقابتی در تولید محصولات ایرانی در ذهن کارآفرینان به منظور توسعه صادرات. افزایش توان رقابتی در تولید محصولات تفکر کسب درآمد ارزی.</p>	<p>تمرکز در توسعه توان رقابتی با محصولات خارجی</p>	<p>تمرکز بر مزیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>شناسایی نیاز های کشور در شرایط تحریم از سوی دولت و نهاد های ذی ربط و ارائه این نیاز ها به بازار. مشکل ما عدم وجود اطلاعات کافی در مورد نیاز های کشور توسط کارآفرینان است. حل نیاز های اساسی کشور باید در اولویت تولید و کارآفرینی باشد.</p>	<p>تمرکز بر نیاز های کشور در شرایط تحریم</p>	<p>مطلوبیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>ایجاد نگرش تولید بر اساس نیاز مشتری که در برخی از کارآفرینان وجود ندارد و این منجر به ورشکستی می شود. شناسایی مطلوبیت های خاص مشتری گاهی اوقات مطلوبیت مشتری قیمت کمتر است.</p>	<p>تمرکز بر مطلوبیت های مشتریان داخلی و خارجی</p>	<p>مطلوبیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>تمرکز بر مدیریت هزینه و افزایش سود آوری. تحلیل بازارهای مالی و تلاش در کسب درآمد در بازارهای موازی به منظور افزایش توان مالی کسب و کار.</p>	<p>مدیریت مالی در شرایط تحریم</p>	<p>مطلوبیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>
<p>مدیریت صحیح تامین مواد اولیه در شرایط تحریم. مدیریت صحیح توزیع کالا در شرایط تحریم و حذف واسطه ها که باعث افزایش قیمت کالا می شوند.</p>	<p>مدیریت زنجیره تامین در شرایط تحریم</p>	<p>مطلوبیت های کسب و کار در شرایط تحریم</p>

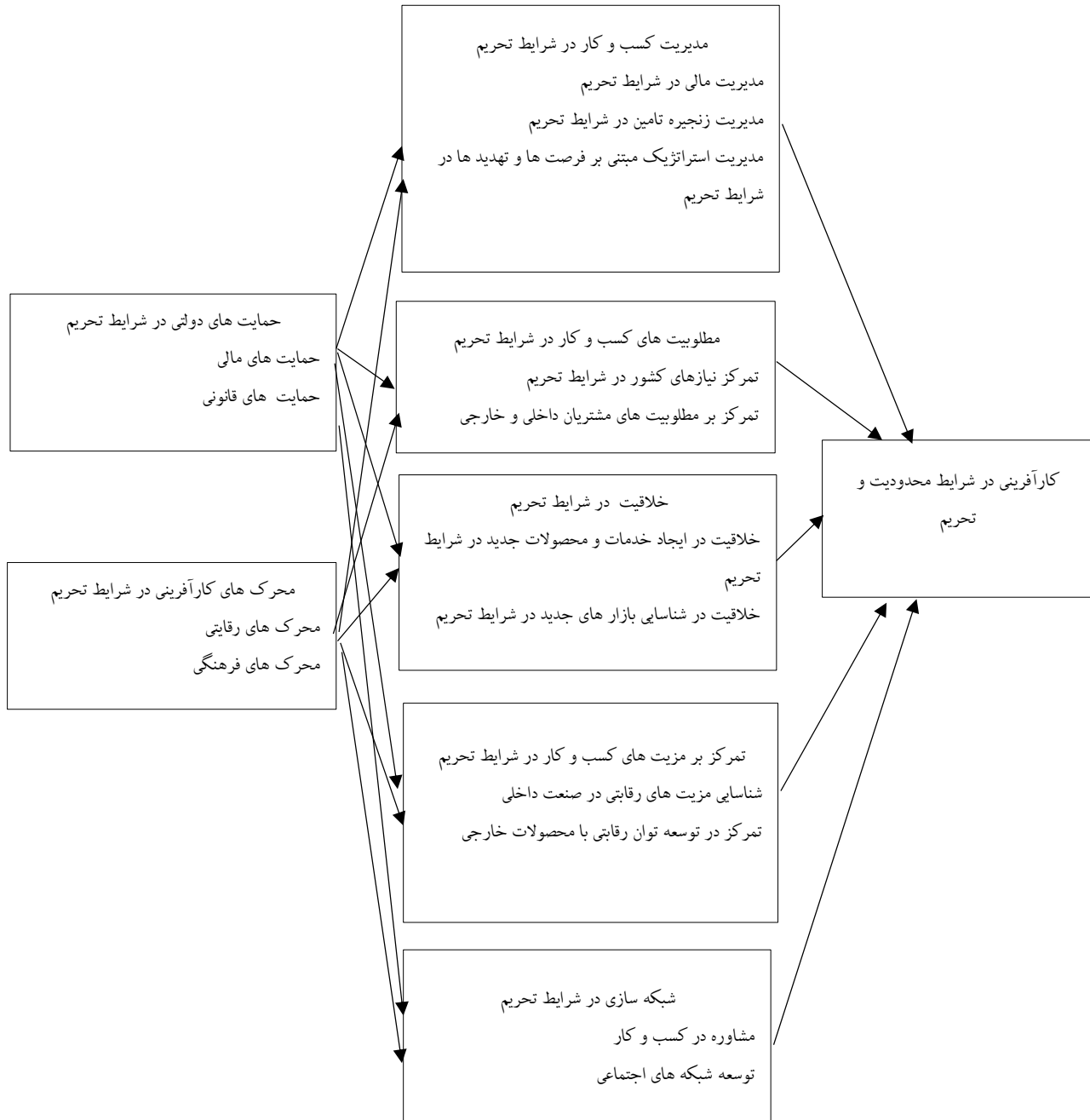
شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی در شرایط تحریم و بازبینی فرایندها به صورت مستمر. مدیریت استراتژیک مبتنی بر فرصت‌ها و تهدیدها در شرایط تحریم

افزایش مهارت‌های مدیریت استراتژیک در بین کارآفرینان با توجه به تغییرات شتابان بازارها در شرایط تحریم.

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی	کدهای شناسایی شده
خلاقیت در شرایط تحریم	خلاقیت در ایجاد خدمات و محصولات جدید در شرایط تحریم	MA1, MA5, MB4, MF3, MJ6, MC5.
	خلاقیت در شناسایی بازارهای جدید در شرایط تحریم	MG6, MI3, MD4, ME8, MF5, MH4.
حمایت‌های دولتی در شرایط تحریم	حمایت‌های مالی	MB3, MC1, MH4, MI2, MF1, MH2, MI1, MI2
	حمایت‌های قانونی	MB1, MB1, MG4, MC2, ME1, MI5, MC3, MA1.
محرك‌های کارآفرینی در شرایط تحریم	محرك‌های رقابتی	MC4, ME2, MA1, MA5, MB4, MF3, MJ6, MC5, MI2, MC3.
	محرك‌های فرهنگی	MB3, MC1, MH4, MI2, MF1, MH2, MI1, MI2, MD1, MF5.
شبکه‌سازی در شرایط تحریم	مشاوره در کسب و کار	MI4, ME2, MJ1, MJ5, MB4, MF3, MJ6, MA5, MI2.
	توسعه شبکه‌های اجتماعی	MH6, MA3, MC4, ME8, MF5, MH1, MC4
تمرکز بر مزیت‌های کسب و کار در شرایط تحریم	شناسایی مزیت‌های رقابتی در صنعت داخلی	ME2, MJ1, MJ5, MB4, MF3, MJ6, MA5, MI2
	تمرکز در توسعه توان رقابتی با محصولات خارجی	ME2, MJ1, MJ5, MB4, MF3, MJ6, MA5, MI2
مطلوبیت‌های کسب و کار در شرایط تحریم	تمرکز نیازهای کشور در شرایط تحریم	MF5, MA5, MB4, MB3, MJ6, MI5.
	تمرکز بر مطلوبیت‌های مشتریان داخلی و خارجی	MF3, MC1, MB2, MI7, MF1, MD1, MH1, MI2, MF7, ME3, MA5.
مدیریت کسب و کار در شرایط تحریم	مدیریت مالی در شرایط تحریم	MC1, MH4, MI2, MF1, MH2, MI1, MI2, MA4, ME3, MC6, MH3
	مدیریت زنجیره تامین در شرایط تحریم	MC1, MH4, MI2, MF1, MH2, MI1, MI2, MA4, ME3, MC6, MH3
	مدیریت استراتژیک مبتنی بر فرصت‌ها و تهدیدها در شرایط تحریم	MI2, MA4, ME3, MC6, MH3

و سایر مقوله ها تحت عنوان شرایط علی، بستر سازها و پیامد یا مرحله سوم کدگذاری به صورت زیر ارائه می شود.

هدف از مرحله کدگذاری محوری برقراری رابطه بین ابعاد و مقوله های تولید شده در مرحله قبل (کدگذاری باز) است. که بر اساس مدل پارادایمی انجام شده است. مقوله محوری شناسایی شده در این پژوهش کارآفرینی در شرایط محدودیت و تحریم می باشد

نتیجه گیری

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش مشخص گردید از بین ابعاد خلاقیت در شرایط تحریم، خلاقیت در ایجاد خدمات و محصولات جدید در شرایط تحریم و خلاقیت در شناسایی بازارهای جدید در شرایط تحریم مهم‌ترین عوامل در کارآفرینی در شرایط تحریم هستند. به طور کلی خلاقیت در شرایط تحریم در کشور در سال‌های اخیر توانسته است بسیاری از موانع کارآفرینی را برطرف سازد. چنین به نظر می‌رسد اگرچه تحریم‌ها منابع مالی و ارتباطات آزاد در بازار را محدود کرده است اما با نگرش خلاق می‌توان بازارهای جدیدی را شناسایی کرد. همچنین مشخص گردید از بین ابعاد حمایت‌های دولتی در شرایط تحریم، حمایت‌های مالی و حمایت‌های قانونی مهم‌ترین عوامل در کارآفرینی در شرایط تحریم هستند. در کنار خلاقیت که محرک توسعه بازارهای جدید و محصولات جدید است حمایت‌های مالی و حمایت‌های قانونی از تولیدکنندگان داخلی از دیدگاه خبرگان بر اساس مصاحبه‌های انجام شده اهمیت ویژه‌ای داشت. موضوع حمایت‌های مالی از کارآفرینان به طور کلی از سوی دولت‌ها به ویژه در کشورهای در حال توسعه همواره مورد توجه بوده است و در بسیاری از پژوهش‌های گذشته نیز به آن اشاره شده است. چنانچه کاواپز (۲۰۱۸) در مطالعه خود به بررسی موانع قانونی کارآفرینی و محدودیت‌های کارآفرینی در دولت‌ها پرداخت. وی نشان داد محدودیت‌ها و موانع کارآفرینی بر اساس نظر سنجی شامل عواملی چون مشکلات مالی، مدیریت عملیات، ضعف در بازار، هزینه‌ها، فرآیندهای دولتی، نیروی کار و شرایط رقبا می‌باشد. آنان نشان دادند در بین این مشکلات، مشکلات دولت و هزینه‌های مهم‌ترین مشکلات پیش روی کارآفرینان می‌باشد. در این صورت چنین به نظر می‌رسد این حمایت‌ها در شرایطی که تحریم نیز وجود ندارد باید انجام شود البته بدیهی است که این حمایت‌ها باید در شرایط تحریم و محدودیت‌های مالی بیشتر از پیش باشد. بدین معنی که کشورهایی که در شرایط تحریم هستند باید راهکارهایی را برای بهبود حمایت‌های قانونی به ویژه در حوزه فروش محصولات از کارآفرینان داشته باشند و وام‌های بلندمدت با بهره کم را در دستور کار خود قرار دهند. در این صورت چنین به نظر می‌رسد که نتایج بدست آمده در این بخش از این پژوهش با سایر مطالعات انجام شده در گذشته سازگار است.

از بین ابعاد محرک‌های کارآفرینی در شرایط تحریم، محرک‌های رقابتی و محرک‌های فرهنگی مهم‌ترین عوامل در کارآفرینی در شرایط تحریم هستند. در مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم از دیدگاه خبرگان در شرایط تحریم به دلیل تفکر شکست در کسب و کارهای کوچک بیشتر جوانان ترجیح می‌دهند تا در سازمانی استخدام شوند و حقوق بگیرند. این عدم وجود ثبات در بازارهای داخلی و خارجی و ترس از راه اندازی کسب و کار از سوی جوانان در شرایط تحریم افزایش یافته است. این در حالی است که بیشتر جوانان در ایران در شرایط تحریم ترجیح می‌دهند در بخش دولتی شاغل باشند. این موضوع بر اساس مصاحبه‌های انجام شده از صاحب‌نظران نشان می‌دهد اگر فرهنگ کار در ایران به سمت و سوی اشتغال در بخش‌های دولتی پیش رود هزینه‌های دولت روز به روز افزایش خواهد یافت. بنابراین ایجاد محرک‌های رقابتی و

محرک‌های فرهنگی به منظور پرورش تفکر کارآفرینی در بین جوانان راه نجات دولت از این پدیده مخرب است. بیلابند و مکافری در مطالعه خود به بررسی تئوری کارآفرینی در شرایط عدم اطمینان در محیط و محدودیت پرداختند. آنان نشان دادند محدودیت‌ها و عدم قطعیت‌ها در فعالیت‌های کارآفرینانه مرتبط با اجتماع، اقتصاد، هزینه‌های بنگاه و سایر بنگاه‌های اقتصادی است. همچنین نشان دادند توجه به عوامل فرهنگی و هنجارهای اجتماعی، ساختارهای موسسات و سازمان‌ها، جهت‌گیری‌های دولتی و چگونگی تخصیص منابع از سوی دولت می‌تواند بر شکل‌گیری کارآفرینی در شرایط محدودیت تاثیر داشته باشد.

از بین ابعاد شبکه‌سازی در شرایط تحریم، مشاوره در کسب و کار بیشترین فراوانی را دارد. در این صورت چنین به نظر می‌رسد علاوه بر توسعه فرهنگ کارآفرینی و تقویت حمایت‌های مالی و اقتصادی و بهبود فرایند خلاقیت در شرایط تحریم ارائه مشاوره در حوزه توسعه کسب و کار با تکیه بر روش‌های علمی یکی دیگر از ضرورت‌های توسعه کسب و کار در شرایط تحریم است. لیو و همکارانش در مطالعه خود به بررسی دلایل شکست کارآفرینان در کسب و کارهای خود پرداختند. آنان نشان دادند یادگیری و آگاهی از دلایل شکست کارآفرینان، ارائه مشاوره و آموزش آنان می‌تواند به کاهش شکست در کارآفرینان منجر شود و این موضوع باعث می‌شود تا هزینه‌های اجتماعی، هزینه‌های اقتصادی، هزینه‌های روانی سایر کارآفرینان کاهش یابد بنابراین ارائه مدل کارآفرینی از طریق ارائه مشاوره‌های کسب و کار برای کاهش ریسک کارآفرینان ضروری به نظر می‌رسد. البته نهاد‌های ارائه دهنده مشاوره کسب و کار در ایران در بخش‌های مختلف فعال است اما این نهادها به دلیل عدم نظارت تخصصی بر آن‌ها کارکرد‌های مناسب ندارد و در بسیاری از بخش‌ها ضعف در حوزه دانش کسب و کار در بین مشاوران دیده می‌شود. اگرچه ممکن است این ضعف در دانش در بین مشاوران در زمینه دانش کسب و کار نباشد بلکه این ضعف ممکن است به دلیل عدم آشنایی مشاوران با فرایندهای حاکم در کشور در شرایط تحریم باشد. در این صورت چنین به نظر می‌رسد که در مشاوره‌های تخصصی می‌باید فاکتورهای تاثیرگذار اقتصادی و تحریم‌ها نیز مورد توجه قرار گیرد.

از بین ابعاد تمرکز بر مزیت‌های کسب و کار در شرایط تحریم، شناسایی مزیت‌های رقابتی در صنعت داخلی و تمرکز در توسعه توان رقابتی با محصولات خارجی مهم‌ترین عوامل در کارآفرینی در شرایط تحریم هستند. بر اساس نظرات کارشناسان در مصاحبه‌های انجام شده در این پژوهش نگاه بسیاری از تولیدکنندگان و کارآفرینان در کسب و کار به بازارهای خارجی است و این در حالی است که بسیاری از محصولات ضروری ایران از طریق واردات تامین می‌شود. در این صورت تمرکز بر مزیت‌های کسب و کار در شرایط تحریم و شناسایی نیازهای داخلی می‌تواند علاوه بر تامین نیاز کشور از خروج پول از کشور جلوگیری کند. در مصاحبه‌ها دریافتیم بسیاری از کالاها علی‌رغم اینکه در داخل تولید می‌شود اما هنوز به کشور واردت می‌شود این موضوع می‌تواند یکی از ضعف‌های مدیریت کارآفرینی ایران باشد. سلوانس در مطالعه خود به بررسی تحریم‌های اقتصادی بر تجارت بین الملل پرداخت. وی به مقایسه

پیشنهادات

- توجه به موضوع خلاقیت در ایجاد خدمات و محصولات جدید از طریق آموزش تکنیک‌های خلاقیت و تخریب خلاق به کارآفرینان.
- توسعه مراکز رشد و نوآوری در نهاد های اجتماعی و شهرک های صنعتی به منظور توسعه مهارت های مرتبط با خلاقیت به کارآفرینان.
- ارائه اطلاعات دقیق و شفاف از بازار و نیازهای بازار در شرایط تحریم از طریق ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی تولید در شرایط تحریم به منظور تشخیص نیاز های بازار به وسیله کارآفرینان.
- ایجاد ساز و کار های مناسب در جهت رفع موانع قانونی احتمالی در حوزه تولید از طریق ایجاد کمیته های محلی و استانی رفع موانع تولید در کشور.
- ارائه مشوق های مالی به کارآفرینان و تسریع محدودیت های بانکی و ارائه تسهیلات مناسب مالی به آن ها.
- تلاش در جهت ایجاد اتاق فکر و ایده در استان ها و شهرستان ها با حضور کارآفرینان به منظور رفع مشکلات قانونی .
- ایجاد فرهنگ کارآفرینی در بین جوانان از طریق مطالعات دقیق و کارشناسی در بین جوانان و ایجاد روحیه کارآفرینی در آن ها در مقاطع تحصیلی پایه ای و در مدارس کشور.
- ایجاد کمیته کارآفرینی در مدارس کشور به همراه مشاوران تخصصی و تشویق جوانان به ایجاد کسب و کار های مولد به ویژه در هنرستان های کشور .
- معرفی کارآفرینان برتر در جامعه به منظور تشویق جوانان به کارآفرینی به عنوان یک الگوی نقش در بین جوانان.
- ایجاد هسته های مشاوره در حوزه کسب و کار در کلیه فرمانداری های کشور و ایجاد تشکیلات مناسب برای ارائه خدمات مشاوره با حضور شخص فرماندار در کمیته های فنی و تخصصی.
- ایجاد پایگاه های تخصصی مشاوره کسب و کار آنلاین از سوی اداره کار و امور اجتماعی در کشور با ارائه مشاوره آنلاین رایگان.
- ایجاد هسته های نیازسنجی تولید در زنجیره تامین صنایع مولد در کشور به منظور شناسایی منابعی که در شرایط تحریم قادر به واردات آن نمی باشیم. به منظور شناسایی گلوگاه های تولید و اقدام برای تولید بومی این محصولات از طریق کارآفرینان داخلی.
- شناسایی ظرفیت های تولیدی کارآفرینان در کشور از طریق ایجاد یک پایگاه داده به منظور شناسایی مزیت های رقابتی در تولید کشور و تبدیل به مزیت ها به فرصت های تولید جدید در جهت رفع موانع تولید در صنایع کشور.
- شناسایی مطلوبت های مشتریان خارجی و نیازسنجی در کشور های منطقه ، معرفی این نیاز ها به کارآفرینان داخلی به منظور افزایش توان صادرات .
- کاهش واردات در محصولاتی که توان تولید آن از سوی کارآفرینان داخلی وجود دارد. از طریق هدایت صحیح کارآفرینان به تولید محصولات از طریق پیشبینی تقاضای سالیانه.
- شناسایی گلوگاه های زنجیره تامین در صنایع کشور از طریق توسعه زیر ساخت های فناوری اطلاعات در کشور و مدیریت به هنگام این گلوگاه ها از طریق کارآفرینان و تولید کنندگان داخلی.

تهدید به ایجاد تحریم و اعمال تحریم پرداخت . وی بیان می کند اعمال تحریم باعث کاهش جریان کالا و خدمات بین فرستنده و گیرنده می شود و این در حالی است که تهدید به تحریم باعث افزایش حجم مبادلات تا قبل از اعمال تحریم می شود و این به این دلیل است که فرستنده و گیرنده در تلاشند تا ضررهای ناشی از اعمال تحریم را تا قبل از تحریم حداقل سازند در این صورت در بسیاری از موارد مدیریت ضعیف شرایط تحریم در ایران باعث می شود تا ضررهای ناشی از تحریم به کارآفرینان ضربه های شدیدی را وارد نماید.

از بین ابعاد مطلوبیت های کسب و کار در شرایط تحریم ، تمرکز بر مطلوبیت های مشتریان داخلی و خارجی بیشترین فراوانی را دارد. این موضوع نشان می دهد که بر اساس تجربیات بدست آمده از سوی متخصصین در بازار که نظرات خود را از طریق مصاحبه در این پژوهش ارائه نمودند در بسیاری از موارد تولیدات کارآفرینان در ایران از نیازها و خواسته های بازار فاصله دارد. این موضوع نشان می دهد علی رغم وجود توان تولید در بخش صنعت در کشور ایران مطالعات بازار به خوبی انجام نمی شود و این موضوع باعث می شود کالاهایی تولید شود که هیچ کمکی به کم کردن فشارهای تحریم نکند. کاواپز (۲۰۱۸) در مطالعه خود به بررسی موانع قانونی کارآفرینی و محدودیت های کارآفرینی در دولت ها پرداخت. وی نشان داد محدودیت ها و موانع کارآفرینی بر اساس نظر سنجی شامل عواملی چون مشکلات مالی ، مدیریت عملیات، ضعف درشناسایی مزیت ها در بازار، هزینه ها، فرآیندهای دولتی ، نیروی کار و شرایط رقبا می باشد. این موضوع نیز تایید می کند که ضعف در شناسایی بازار و عدم مدیریت صحیح عملیات تولید می تواند از مفاهیمی باشد که اثرات مخرب تحریم ها را افزایش می دهد.

از بین ابعاد مدیریت کسب و کار در شرایط تحریم ، مدیریت مالی در شرایط تحریم و مدیریت زنجیره تامین در شرایط تحریم مهمترین عوامل در کارآفرینی در شرایط تحریم هستند. یکی از مشکلاتی که مدیریت فرایندهای تولید را در شرایط تحریم مختل می کند عدم شفافیت اطلاعات در زنجیره تامین محصولات است و این موضوع باعث می شود که اثرات مخرب تحریم ها چند برابر شود. سلوانس (۲۰۱۹) در مطالعه خود به بررسی تحریم های اقتصادی بر تجارت بین الملل پرداخت. وی بیان می کند اعمال تحریم باعث کاهش جریان کالا و خدمات بین فرستنده و گیرنده می شود. تا زمانی که این اطلاعات شفاف نباشد کل زنجیره تامین دچار مشکل خواهد شد طوری که تولید کننده نمی داند چه محصولی را چطور و با چه فرایندی تولید کند. از سوی دیگر مدیریت مالی در شرایط تحریم فرایندی است که به دلیل کمبود نظارت بر عملکرد مالی شرکت ها در شرایط تحریم بسیاری از گزارش های مالی به دلیل نقص وجود شفافیت در سیستم بانکی به خوبی انجام نمی شود. توجه به این موضوعات می تواند اثرات مخرب تحریم ها را در ایران کاهش دهد.

Technology Policy Research Quarterly, third year, number 4, pp. 83-99

6. Mobini Dehkordi Ali, Arzoo Rabbani (2013), value-based strategic management at the organization level, *Majlis and Strategy Quarterly*, 19th year, 70th issue, summer 2013

7. Alshamri. A.A., Rasli. A., Alnajem. M. & Arshad. A. Sh. (2014). An exploratory study on the relationship between organizational innovation and performance of non-profit organizations in Saudi Arabia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 129(16), 250-256.

8. Ahmadpour Dariani, Mahmoud, Irfanian, Amir, (2018) The role and place of entrepreneurship in achieving economic growth and development, *Economic Magazine*, monthly review of economic issues and policies of the Vice President of Economic Affairs, Ministry of Economy and Finance, 7th year, numbers 69 and 70.

9. Salem, I. & Kattara, H. (2015). "Transformational Leadership: Relationship to Job Stress and Job Burnout in Five-Star Hotels". *Tourism and Hospitality Research*, 18(6), 1-14.

10. Moghimi, Mohammad, Ahmadpour Dariani, Mahmoud, (2018) Entrepreneurship training in small and medium-sized businesses in Iran: needs and solutions, *Entrepreneurship Development*, first year, first issue, autumn

11. Anderson and Schaul, (2018), success in Israeli high-tech start-up critical factors and processes, *journal of Technovation*.

12. Song & Johanns (2018), success factor in new ventures: A meta-analysis, *journal of product innovation management*.

13. Murali, Sambasivan & Mohani, (2019), impact of personal qualities and management skills of entrepreneurs on venture performance in Malaysia, *journal of Technovation*.

14. Hisrich, Brush, Lerner (2018), Israeli women entrepreneurs: an examination of

- تلاش در جهت مدیریت منابع مالی کشور از طریق تشخیص و تخصیص این منابع به کسب و کارهای مولد و کارآفرینی.

محدودیت‌های پژوهش

- عدم حمایت مالی در اجرای پژوهش حاضر.

- محدودیت زمانی در اجرای فرایند تحقیق با توجه به زمانبندی ارائه شده پژوهش.

- تاثیر احتمالی حالت روحی و روانی پاسخ دهندگان به هنگام پاسخگویی به سوالات پرسشنامه.

- احتمال منطبق نبودن ادراک پاسخ دهندگان از واقعیت.

- بها ندادن به پژوهش به ویژه در مباحث علوم انسانی و رفتاری در جامعه.

References

1. Qadawi Khorasgani, Hossein, Mohammadi, Mohammad Hassan (2014). Management model of banking system challenges of the Islamic Republic of Iran in the conditions of sanctions, financial research, Faculty of Management, University of Tehran, Volume 17, Number 2, pp. 241-256.

2. Carroll, John J., (2017), " Failure is an option: the entrepreneurial governance framework ", *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, Vol. 6 NO. 1. Pp, 108-126. Permanent link to this document: <http://dx.doi.org/10.1108/JEPP-04-2016-0013>

3. Fakhari, Hossein, Soleimani, Dawood, Darabi Mohammad Reza (2012). Investigating economic sanctions on the performance of knowledge-based companies in the country, *Science and Technology Policy Quarterly*, Year 5, Number 3. pp. 1-17.

4. Roudpashti, Maitham, Emami, Seyyed Morteza, Malik Shahi, Fatemeh (2012). Pathology of sanctions on the banking system using the fuzzy Delphi technique, *Journal of Financial Engineering and Securities Management*, No. 16, pp. 51-73.

5. Miremadi, Tahereh (2018). A framework for evaluating strategies to deal with sanctions from the perspective of the national innovation system, *Science and*

factors affecting performance, Elsevier 1997.

15. Karelaks, Mattas, Chrysochoidis (2019), Greek wine firms: Determinants of export performance, published online in Wiley Inter Science.

16. Rusta, Ahmed (2013). Management in constraints, management selection, 19th year, number 122, pp. 27-38.

17. Salimi Qasim, Mahdia Miri (2016), conceptualization and explanation of the contribution of strategic entrepreneurship and university management in the realization of resistance economy, two quarterly researches of resistance economy, first year, number 2

18. Ghorbani Parviz, Abdullah Kolobandi, Mahmoud Mohammadi and Alireza Selukdar (2014), Entrepreneurship Education and Resistance Economy, National Conference on Management and Education, Malayer, Malayer University

19. Danaee Fard, Seyed Mehdi Alvani Adel Azar (2014). Qualitative research methodology in management: a comprehensive approach. Safar Eshraghi Tehran Publication.